166 . Pericei | Judeţ: Sălaj | Punct: Keller Tag | Anul: 2004

Anul: 2004
Cod RAN: 142293.01
Perioade: Preistorie, Evul Mediu
Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, Epoca bronzului, Epoca medievală timpurie, Evul Mediu
Categorii sit: Domestic
Autori: Dan Băcueţ-Crişan, Sanda Băcueţ-Crişan, Ioan Bejinariu, Anamaria Cârstea, Alexandru Matei, Horea Dionisiu Pop
Instituții: Muzeul Judeţean de Istorie şi Artă, Zalău, Muzeul Judeţean de Istorie şi Artă, Zalău, Muzeul Judeţean de Istorie şi Artă, Zalău, Muzeul Judeţean de Istorie şi Artă, Zalău, Muzeul Judeţean de Istorie şi Artă, Zalău, Muzeul Judeţean de Istorie şi Artă, Zalău

Raport

Contractul de cercetare s-a încheiat între beneficiar "SNTGN TRANSGAZ SA Mediaş şi MJIA Zalău pentru toate siturile aflate pe traseul magistralei de gaz; valoarea contractului a fost de 1 569 241 049 lei. Pentru situl de la Pericei Keller Tag cercetarea s-a efectuat în perioada 24 08 2004-8 11 2004.

Situl de la Pericei Keller tag este situat în extravilanul satului Pericei, comuna Pericei, judeţul Sălaj. Amplasarea pe terasa neinundabilă a văii Crasnei, într-o zonă extrem de propice locuirii a făcut ca locuirea să se desfăşoare pe mai multe segmente cronologice începând din neolitic până în evul mediu timpuriu sec. VII-VIII. Cercetările de suprafaţă desfăşurate de-a lungul anilor în zonă au dovedit faptul că întreaga terasa a văii Crasnei a fost intens locuită în preistorie, antichitate şi evul mediu timpuriu, siturile succedându-se unele după altele.

Numeroasele periegheze efectuate de-a lungul anilor în situl de la Pericei " Keller tag" la care s-au adăugat sondajele stratigrafice din anii 1988, 1999, 2000, 2001 au dovedit existenţa unui sit de mari dimensiuni cu o stratigrafie de aproximativ 1m.

Prospecţiunile magnetometrice realizate în anul 2000, de o echipă a Universităţii Catolice din Nijmegen, Olanda au confirmat locuirea intensă a sitului.

Intensele lucrări cu caracter agricol la care se adaugă în unele zone exploatările de piatră au făcut ca nivelele superioare (în unele segmente nivelele aparţinând evului mediu timpuriu sau antice) să fie afectate. Situaţia este similară pentru zona vestică a sitului unde locuirea este slabă, find cunoscute doar materiale neolitice.

Cercetarea a avut drept obiectiv principal eliberarea terenului de sarcina arheologică pe traseul ce urmează să fie afectat de introducerea reţelei de gaz metan. La fel de importantă a fost posibilitatea oferită de-a putea delimita situl arheologic de la Keller-tag de la E la V şi de a completa datele stratigrafice obţinute cu ocazia cercetărilor anterioare.

Primul pas a fost jalonarea traseului definitiv al conductei de gaz. Au fost adunate materiale arheologice aflate la suprafaţă în această zonă. Suprafaţa ce urma să fie afectată de introducerea conductelor pentru transportarea gazului metan a fost cercetată prin intermediul a 19 secţiuni şi o casetă, toate executate manual. Amplasarea secţiunilor a urmat strict traseul prestabilit pentru amplasarea conductei, pe o lăţime de 2 m. Iniţial au fost deschise câteva secţiuni de verificare a stratigrafiei sitului. Au fost constatate zone în care densitatea de locuire a fost slabă sau întreruptă în acest caz observându-se pe teren preferinţa pentru terasa a II-a Crasnei. Numerotarea şi amplasarea secţiunilor s-a realizat în funcţie de suprafeţele agricole eliberate de proprietari şi nu după o ordine prestabilită.

Generat la: 06.08.2025 16:39

În final au fost cercetaţi 521 x 2 m , o suprafaţă totală de 1042 m2.

S1/2004- dimensiuni 24 x 2 m.

S2/2004- sub stratul de humus a apărut un nivel foarte subţire de locuire, puţine fragmente ceramice.

S3/2004- în această secţiune nu a apărut un nivel de locuire.

S4/2004- dimensiuni 25 x 2 m nivel de locuire epoca bronzului, nivel de locuire neolitic.

S5/2004 (28 x 2 m) trasată la periferiferia estică a sitului, nu a prezentat nivele de locuire. Toate complexele identificate (12) s-au conturat la nivelul sterilului.

S6/2004 (30 x 2 m) nu a furnizat urme arheologice.

S7/2004, sub nivelul arat a apărut un nivel foarte subţire de locuire, care a furnizat un singur complex arheologic C27, o parte a unei locuinţe adâncite aparţinând culturii Coţofeni.

S8, S9, S10/2004, au apărut numai materiale sporadice în nivel.

S11/2004, dimensiuni 33 x 2 m. Au fost cercetate parţial sau integral 18 complexe.

S12/2004 dimensiuni 12 x 2 m, au fost cercetate 4 complexe.

S13/2004 dimensiuni 10 x 2 m. În toată secţiunea au fost cercetate 9 complexe arheologice.

S14/2004, 27,5 x 2 m , 11 complexe.

S15/ 2004 dimensiuni: 32,7 x 2 m, două complexe

S16/2004 dimensiuni 17 x 2 m; 3 complexe

S17/2004 de 55 x 2 m. Nu toată secţiunea prezintă nivel de cultură, în mare parte complexele cercetate (21 de complexe) au fost adâncite în steril.

S18/2004 având dimensiuni reduse 7 x 2 m. Sub nivelul arat apare sterilul în care s-au conturat complexele în număr de 4.

S19/2004, 46 x 2 m, un singur complex.

În sectorul vizat de cercetarea preventivă din toamna anului 2004, stratigrafia generală a sitului arheologic de la Pericei Keller-tag este următoarea:

- un nivel din neoliticul târziu, cu complexele aferente, surprins în sectorul estic al sitului, aproximativ între valea Polyás şi drumul de pământ ce face legătura cu şoseaua Zalău - Şimleu Silvaniei. Dincolo de acest drum, spre V în secţiunile S7-S10 deşi apar materiale neolitice, nu au fost surprinse complexe din această epocă. Nivelul în care apar aceste materiale pare să fie rezultatul unei aluviuni care a antrenat materialele de pe terasele superioare, unde dovezile de locuire la suprafaţa solului sunt pregnante. Nivelul din neoliticul târziu are un aspect cenuşiu-deschis, iar grosimea depunerilor este mai redusă spre valea Polyás, unde terenul coboară, respectiv spre V, în zona secţiunii S 1 amplasată chiar lângă drumul de legătură cu şoseaua. În zona centrală a sitului, dar mai evident în două dintre secţiunile cercetate (S 11 între m. 11,4 -21, 4 şi S 14 între m. 11,8-26,8) a apărut un nivel neolitic mai vechi, cu un aspect maroniu-gălbui lutos.

- nivelul neolitic este suprapus direct de un nivel compact, negru-deschis, măzăros, foarte pigmentat, ce aparţine sfârşitului epocii bronzului . Doar în S 4 pe unele porţiuni a putut fi evidenţiat un nivel subţire ce nu depăşeşte 0,2 m grosime care pare să separe nivelul de cultură neolitic de cel de la sfârşitul epocii bronzului. Nivelul de cultură atribuit sfârşitului epocii bronzului a putut fi sesizat doar în zona mai înaltă a suprafeţei cercetate pe o distanţă de cca. 200 m, dar câteva complexe cu materiale din această perioadă au apărut şi în zona mai joasă a sitului, spre răsărit, către valea Polyás. Observaţiile de stratigrafie orizontală ne-au permis să sesizăm că o serie de complexe pornesc din partea superioară a acestui nivel, iar altele din partea inferioară. Studiind materialul descoperit în complexele ce pornesc din acest nivel am putut constata că cele conturate în partea inferioară a nivelului conţin ceramică caracteristică grupului Cehăluţ din bronzul târziu, iar cele care pornesc din partea superioară au în inventar ceramică ce se diferenţiază mai ales prin luciul metalic al suprafeţei, decorul canelat şi prezenţa într-o cantitate importantă a ceramicii cu colorit dublu

(negru la exterior - cărămiziu la interior). Nu există însă o diferenţiere clară între un nivel Cehăluţ, respectiv cel post-Cehăluţ, cu o excepţie notabilă surprinsă în secţiunea S 13, unde un complex mai recent, cu o umplutură neagră-compactă, suprapune un alt complex ce porneşte din partea inferioară a nivelului de cultură.

Pe parcursul cercetărilor, în zona mai înaltă a sitului au apărut şi materiale ceramice Coţofeni, dar un nivel de cultură Coţofeni a putut fi sesizat doar în S 15 între m. 9-20,2. Este un nivel de maxim 0,25 m grosime cu un aspect cenuşiu închis. Au fost descoperite două complexe Coţofeni în secţiunea S 7 (complexul 26) şi S 15 (complexul 77). O concentrare semnificativă de materiale ceramice Coţofeni a mai apărut în secţiunea S 14, între m 18-20, la baza depunerilor din bronzul târziu.

Tot în S 14, între m. 5-6 sub nivelul arat, la -0,4 m a apărut o grupare de materiale ceramice cenuşii lucrate la roata olarului ce pot fi încadrate, în mare în sec. III-IV p. Chr şi o groapă de stâlp. Alte complexe ce pot fi atribuite acestei perioade nu au mai apărut în zona cercetată de noi.

În S 13, între m. 5-10,2 au fost surprinse resturile unei amenajări cu mai multe refaceri datată pe baza ceramicii în sec. VII-VIII p. Chr. Alte două complexe atribuite acestei perioade au fost surprinse în S 14 (nr. 40), respectiv S 16 (nr. 69). Un nivel de cultură continuu, corespunzător acestei perioade nu a putut fi decelat, probabil fiind distrus de arături.

În fine, trebuie să menţionăm şi apariţia câtorva fragmente ceramice Wietenberg, printre care şi a unui aşa-numit "cap de băţ", artefact caracteristic acestei culturi. Decorul ce apare pe fragmentele ceramice Wietenberg nu face parte din categoria celor definitorii pentru anumite etape din cele patru ale evoluţiei culturii. Amintim doar că în majoritatea staţiunilor grupului Cehăluţ cercetate în Depresiunea Şimleului au apărut fragmente ceramice caracteristice etapei Wietenberg IV.

Complexul 21, apărut în S.11. Mormânt de inhumaţie în poziţie chircită, aşezat pe partea dreaptă, cu picioarele spre S. Capul lipseşte. În zona capului au fost depuse patru vase ce au fost întregite: trei cupe cu picior, dintre care una pictată cu bitum pe interior şi un bol. Tot din acest mormânt provine o daltă.

Complexul 35 b, apărut în S. 11. Mormânt de inhumaţie din neolitic. Deranjat parţial de o groapă din epoca bronzului complexul l41. Groapa mormântului a fost săpată în umplutura complexului 52. Mormântul aparţine nivelului vechi neolitic surprins în această secţiune. Scheletul era puternic chircit pe partea stângă, iar mâinile erau aduse în dreptul feţei. Orientarea E-V. În inventar apar doar puţine fragmente ceramice, dintre care unele pictate.

Complexul 8, descoperit în S 5. Probabil un mormânt de inhumaţie din neolitic. A fost deranjat în mare parte de complexul Gáva, complexul 7. Din schelet nu s-a mai păstrat decât craniul.

Complexul 1, descoperit în secţiunea S 1. Locuinţă neolitică de formă circulară, ce se adânceşte uşor în steril. Diametrul este de aproximativ 5 m. Inventarul părţii cercetate consta din ceramică şi piese litice şlefuite şi cioplite.

Complexele 38-39 apărute în S. 5. Este vorba despre un cuptor neolitic (C 38) cu groapa de deservire apărută spre sud-est. Cuptorul a fost adâncit puţin în roca locală, dar bolta a fost distrusă de lucrările agricole. Lipitura vetrei s-a păstrat doar pe o mică porţiune. În zonă au apărut mai multe gropi de stâlp, ceea ce ne face să credem că ambele complexe erau adăpostite sub o construcţie - anexă (şopron).

Complexul C 35 apărut în S 11. Este un complex neolitic conturat pe baza aglomerării materialului arheologic (ceramică, chirpici, oase). Probabil este vorba despre o locuinţă de suprafaţă . Aparţine nivelului neolitic recent.

Complexul C 52, descoperit în S 11, sub complexul C 35. A fost tăiat parţial de mormântul neolitic C 35 b. Este o locuinţă adâncită cu două faze de amenajare. Aparţine nivelului neolitic vechi surprins în S 11.

Complexul C 49, descoperit în S 15. Aparţine nivelului neolitic recent. S-a conturat între m. 0-5 ai secţiunii pe baza grupării materialului arheologic la adâncimea de -0,85 -0,9 m într-o "platformă" compactă de chirpici, ceramică şi piatră, parţial dislocată de complexul Gáva C 47. Este vorba despre o construcţie de formă probabil rectangulară, amplasată pe tălpi, ale căror urme s-au conturat la marginea "platformei". Resturile "platformei" reprezintă o refacere a unei locuinţe anterioare, ce se adâncea cu 0,6 m faţă de nivelul

de conturare al acesteia.

Complexul C 68, apărut în S 14. Este o construcţie (locuinţă ?) ce se adânceşte în steril. A fost surprinsă pe o lungime de peste 5 m. Are cel puţin două faze de refacere, care au însemnat şi o înălţare a nivelului de călcare al construcţiei. Aparţine nivelului neolitic vechi surprins în S 14. Din inventarul ceramic remarcăm câteva fragmente ceramice pictate, dar şi fragmente decorate cu incizii într-o manieră care ne duce spre mediul turdăşean.

Complexul C 112, descoperit în S 17. Este o locuinţă ce se adânceşte cu cca. 0,5 m faţă de nivelul de conturare. Secţiunea a intersectat-o pe aproximativ 5 m. Locuinţa suprapunea un complex neolitic C 122 şi ambele erau tăiate de un complex din bronzul târziu C 107

Situl de la Pericei Keller tag este cunoscut prin activitatea intensă de prelucrare a pietrei prin şlefuire şi cioplire. Situaţia a fost reconfirmată de numărul mare de dălţi şi topoare din piatră şlefuită dar şi numeroasele unelte cioplite (lame în special). Existenţa bulgărilor şi a aşchiilor de silex, obsidian, calcedonie, dovedeşte prelucrarea în aşezare a uneltelor.

Din lut au fost identificate numeroase forme ceramice cele mai ilustrative fiind formele cu picior înalt, vase provenite în principal din morminte şi la care s-a mai păstrat, destul de prost însă, pictura cu bitum. Lingurile biberon sunt de asemenea bine reprezentate fiind recuperate aproximativ 20 de fragmente de la piese diferite. Mai puţine dar de o importanţă extremă de mare în stabilirea cronologiei sitului au fost cele două statuete feminine descoperite, una dintre ele fiind de un tip caracteristic până în prezent doar sitului de la Porţ "Corău".

Grupul Pişcolt este reprezentat la Pericei prin două complexe, locuinţe adâncite. Materialul ceramic pictat atribuie cel două complexe fazei târzii a acestui grup. Materiale similare au fost descoperite la Porţ , mormântul 2, Pişcolt SMA. Descoperirea în zona Zalăului (Valea Mâţii) a unor materiale asemănătoare indica calea de pătrundere dinspre câmpia Careiului spre Transilvania.

Pentru descoperirile neolitice târzii cel mai sigur element de atribuire culturală rămâne ceramica pictată. Este o pictură cu o substanţă bituminoasă, specifică în grupurile neolitice din nord-vestul României. Cele mai apropiate analogii sunt în grupul Suplacu de Barcău, faza a II-a dar şi in grupul Cluj, în special descoperirile din strada Unirii. Celor trei descoperiri le sunt specifice pictura cu negru, decorul spiralic la interiorul formelor deschise (strachini, farfurii), marcarea cu negru a buzei vasului, decorul în tuşe late la exterior. Dintre formele des întâlnite la Pericei şi Suplac (Porţ) se remarcă vasele cu profil în S şi formele cu picior (cupe, stachini, farfurii).

Deosebiri evidente sunt numai în cadrul ritului de înmormântare, pentru Porţ fiind specific ritul incineraţiei, iar deocamdată la Pericei au apărut numai morminte de inhumaţie. Din fericire în anul 2002, în cadrul cercetărilor de la Porţ "Corău" a fost cercetat un mormânt de inhumaţie - M1/2002 care prezintă similitudini cu complexul 21 descoperit la Pericei. Tipul de vase depuse ca ofrandă este identic, diferă dispunerea lor.

Un alt element de datare care apropie cele două situri este o statuetă feminină descoperită la Pericei în S 19. Tipul de statuetă, decorul din impresiuni mici şi incizii sunt întâlnite numai în cele două situri. Până în prezent aceste tipuri nu cunosc analogii.

În cele din urmă nu trebuie să trecem cu vederea tipul identic de construcţie a locuinţelor de suprafaţă (uneori cu mai multe încăperi), şanţuri de fundaţie adânci mergând în unele cazuri până la 1 m adâncime. Pe traseul acestora nu au fost identificate gropi de stâlp, presupunem deci că s-au utilizat tălpi de lemn în care au fost înfipţi pari de susţinere a structurii.

Ultimul element la care facem apel este specializarea celor două comunităţi în confecţionare uneltelor din piatră şlefuită. În ambele situri au fost descoperite un număr impresionant de astfel de unelte peste 700 la Supalc şi Porţ, cca. 150 la Pericei unde cercetările au fost de mai mică anvergură.

Campaniile de cercetare de la Pericei au oferit posibilitatea identificării unor fenomene culturale cunoscute foarte puţin până în prezent pe teritoriul judeţului Sălaj. Materialul ceramic oferă posibilitatea racordării descoperirilor din nord-vestul României cu cele din Transilvania. Calea de pătrundere a unor

comunităţi sau numai influenţe, care până în prezent a fost numai presupusă a primit un caracter de certitudine.

Perioada neolitică pe teritoriul judeţului Sălaj nu a beneficiat până în ultimul deceniu de o cercetare susţinută. Erau cunoscute în mare câteva aspecte, dar nu se cunoşteau fenomenele culturale specifice neoliticului dezvoltat şi eneoliticului timpuriu. Cercetările efectuate în aşezările neolitice de la Pericei la care se adaugă cele de la Porţ "Corău", au determinat o nouă orientare a cercetării neoliticului din nord-vestul României. [S. Băcueţ Crişan]

Dintre cele două complexe Coţofeni identificate cu ocazia cercetărilor din 2004 unul singur avea un inventar mai bogat. Este vorba despre complexul nr. 26 surprins parţial în colţul sud-vestic al secţiunii S7, la adâncimea de -1,37 m. Este un complex de formă rectangulară ce se adânceşte în steril cca. 0,2 m. Este suprapus de un nivel consistent de peste 0,3 m de aluviune. Din acest complex provine un bogat material ceramic ce poate fi încadrat la sfârşitul fazei Coţofeni I şi faza Coţofeni II.

Dintre cele 35 de complexe atribuite sfârşitului epocii bronzului cele mai reprezentative sunt următoarele:

Complexul nr. 29 apărut în S 13 . Este o parte a unui complex ce aparţine grupului Cehăluţ, dezafectat în mare parte de complexul nr. 31 ce aparţine locuirii post-Cehăluţ. Probabil este vorba despre resturile unei locuinţe sau anexe gospodăreşti cu vatră de foc (diametrul de 0,4 m) lângă care a fost găsită o ceaşcă întreagă.

Complexul nr. 14 surprins în S 4 . Este un cuptor cu groapa de deservire plasată spre nord. Cuptorul avea diametrul de cca. 1,4 m, iar bolta se păstra pe o înălţime de aproximativ 0,3 m.

Complexul nr. 7 apărut în S 5. Într-o groapă cu diametrul de 1,3 m a fost depus un vas bitronconic de culoare neagră la exterior, respectiv cărămizie la interior, decorat cu caneluri orizontale pe gât şi cu caneluri oblice, late pe pântece. Acest vas fusese probabil acoperit cu o strachină cu buza invazată ale cărei fragmente au fost de asemenea recuperate din groapă. Câteva mici fragmente de oase calcinate au fost recuperate din afara vasului bitronconic. Probabil este vorba despre un mormânt de incineraţie.

Complexul nr. 31 apărut în secţiunea S 13 şi caseta C1. Este vorba despre un cuptor cu groapa de deservire amplasată spre sud (complexul nr 31). Pe baza materialului ceramic complexul aparţine locuirii post-Cehăluţ.

Complexul nr. 105 apărut în S 11. Este vorba despre o vatră sau un cuptor parţial dislocat, cu un diametru de cca. 0,8 m. A fost amenajată pe un strat foarte subţire de prundiş, care în urma combustiei a căpătat aspect de sticlă topită. Sub nivelul de amenajare al vetrei, într-o mică groapă a fost depusă o ceaşcă întreagă, cu toarta ruptă din vechime.

Complexul nr. 45, apărut în S 15. A fost parţial surprinsă în jumătatea nordică a secţiunii. Se remarcă prin inventarul ceramic bogat. Aparţine locuirii post-Cehăluţ.

Complexul nr. 47, apărut în S 15. Este o groapă de formă tronconică mai îngustă la gură. Alături de inventarul ceramic bogat , trebuie menţionate un ac de bronz cu capul conic şi alte două fragmente de la două piese de bronz. Aparţine tot locuirii post-Cehăluţ.

Complexul nr. 70 descoperit în S 16. Este o groapă surprinsă în jumătatea nordică a secţiunii. Alături de fragmente ceramice cu colorit dublu, în partea vestică a gropii a fost depus un animal (rumegător) al cărui schelet nu s-a conservat în bune condiţii. Analiza osteologică primară a evidenţiat existenţa unor resturi osteologice de la un al doilea exemplar.

Materialul Coţofeni descoperit la Pericei Keller-tag este unitar în privinţa aspectului ceramicii, formelor şi decorului. Pe baza elementelor decorative, ceramica Coţofeni poate fi atribuită sfârşitului fazei Coţofeni I - faza Coţofeni II. Demne de semnalat sunt câteva fragmente ceramice, care pe baza decorului fac trimitere spre mediul culturii Baden, ale cărei descoperiri se plasează pe cursul mijlociu al Crasnei. Analogii apropiate pentru materialul de la Pericei, pot fi citate deocamdată, de pe teritoriul Sălajului, doar cele descoperite recent la Porţ "Corău", în timp ce aşezarea de la Giurtelecu Şimleului, singura staţiune Coţofeni mai intens cercetată de pe Crasna superioară poate fi atribuită sfârşitului fazei Coţofeni II - începutului fazei Coţofeni

III.

Materialul ceramic descoperit în nivel şi în complexele atribuite grupului Cehăluţ are analogii apropiate în staţiunile cercetate ale acestui grup din Depresiunea Şimleului, precum Crasna "Csereoldal", Şimleu Silvaniei "Observator" şi "Pământul lui Bacsadi", Cehei "Mesig" etc. Trebuie semnalat şi un import ceramic de factură Suciu de Sus II descoperit cu ocazia săpăturilor. Descoperirile grupului Cehăluţ, şi mă refer în primul rând la ceramică, sunt foarte unitare şi deocamdată nu putem vorbi despre o împărţire a lor în două etape. Având în vedere situaţia stratigrafică descoperită la Pericei (situaţii similare în zona vestică a Sălajului la Cehei şi Doh), credem că putem vorbi despre o etapă târzie în evoluţia purtătorilor grupului Cehăluţ. Este vorba în mare despre perioada corespunzătoare în cronologia central-europeană etapei Reinecke Bronz D, mai probabil prima jumătate a acesteia.

Materialele apărute în complexele din partea superioară a nivelului de cultură din bronzul târziu de la Pericei Keller-tag le-am atribuit etapei cronologice ce se intercalează între sfârşitul evoluţiei independente a grupului Cehăluţ şi începutului culturii Gáva. Ceramica ilustrează clar o evoluţie în sensul primei epoci a fierului printr-o serie de elemente evidente în tipologia ceramicii (vasele bitronconice, străchinile cu buza invazată etc.) dar şi în decor, ardere şi modul de tratatre al suprafeţelor. În cadrul ceramicii remarcăm apariţia în complexul C 45 a unui fragment de vas cu decor în ghirlandă pe gât element specific grupelor Susani, Igriţa, culturii Kyatice, dar care apare şi în descoperiri Gáva timpurii. Trebuie semnalate şi fragmentele ceramice decorate cu caneluri late (mai degrabă nişte faţete) un element de asemenea caracteristic fazei Gáva timpurie şi fazei Lăpuş II. O apariţie inedită o reprezintă partea inferioară a unui vas pântecos cu un picior scurt, în complexul C 102. Asemenea forme sunt frecvente în cultura Kyatice, contemporană parţial cu faza timpurie Gáva, în care însă nu apare acest tip. O analogie apropiată pentru acul de bronz din complexul C 47 apare în staţiunea de la Muhi "Princ-tanya"1 datată în a doua jumătate a etapei Reinecke Bz D.

Cercetările preventive intreprinse la "Keller-tag" aduc contribuţii însemnate pentru cunoaşterea evoluţiei post-Cehăluţ în zona cursului superior al Crasnei. Confirmă, dar şi întregesc informaţiile obţinute anterior la Cehei "Mesig" referitoare la fenomenele ce se petrec în această zonă la sfârşitul epocii bronzului, în etapa numită Bronz Târziu III. Se pare că este vorba despre o transformare lentă a culturii materiale (mai evidentă în cazul ceramicii) de factură Cehăluţ în sensul primei epoci a fierului. Situaţia stratigrafică sesizată la Pericei şi în alte câteva localităţi de pe valea superioară a Crasnei (Doh, Cehei) poate fi un argument în acest sens. Evoluţia aparţine însă în totalitate perioadei târzii a epocii bronzului şi este similară celei constatate anterior în zona cursului mijlociu al Crasnei, zona Careiului, începând din a doua jumătate a etapei Reinecke Bronz D. Provizoriu am denumit aceste materiale atribuite etapei Bronz Târziu III, drept post-Cehăluţ. În zona răsăriteană a Ungariei materiale întrucâtva similare sunt atribuite generic etapei proto-Gáva. Cumularea datelor oferite de cercetările de la Pericei, Cehei, Doh şi cele de la Şimleu Silvaniei "Observator" demonstrează însă că elementele definitorii pentru prima epocă a fierului se manifestă plenar mai târziu, abia odată cu apariţia aşezărilor fortificate sau a fortificaţiilor de refugiu amplasate în poziţii dominante (Şimleu Silvaniei "Observator", Derşida "Coasta Sorliţiî"). [I. Bejinariu]

Descoperirile medievale timpurii

Complexul C 54 descoperit în S 13. Este vorba despre o construcţie adâncită, probabil de formă rectangulară, cu două instalaţii de foc: cuptor de tip "pietrar" şi vatră simplă. Toate prezintă trei faze de refacere. Pe baza materialului ceramic descoperit complexul poate fi datat în intervalul sec. VII - prima jumătate a sec. VIII.

Pentru locuinţa medievală timpurie de la Pericei "Keller Tag" o bună analogie o poate constitui locuinţa cercetată la Zalău "Valea Mâţii", locuinţă de tip adâncit, dreptunghiulară în plan, prevăzută cu un cuptor construit din piatră. Materialul arheologic recoltat din acest complex este foarte puţin şi constă în ceramică modelată cu mâna (fragmente de la trei oale) alături de care este prezent un fragment ceramic ornamentat cu striuri fine, provenit de la un vas ce pare să fi fost lucrat la o roată înceată (Matei, Stanciu 1999, p. 120, Pl.2/5). Tot acest material arheologic a fost datat în prima jumătate a secolului VII (Matei, Stanciu 1999, p. 122).

Pentru materialul ceramic medieval timpuriu de la Pericei, remarcăm analogii în aşezarea de la Bezid

Generat la: 06.08.2025 16:39

"Fîneaţa Mare", unde alături de vasele lucrate cu mâna, dintre care unele sunt ornamentate pe buză cu alveole sau crestături, apar oale modelate la roata înceată sau chiar la roata cu turaţie rapidă (Szekely 1976, p. 119; p. 121). Totuşi cele mai bune analogii le-am constat în aşezarea de la Şopteriu, unde întâlnim asociate ceramica lucrată cu mâna cu cea la roată. De asemenea, în pasta unor vase sunt prezente ca degresant cioburile pisate (Gaiu 1979, p. 265).

Pentru încadrarea cronologică a complexului cercetat la Pericei "Keller Tag", trebuie avute în vedere realităţile privitoare la raportul dintre categoriile ceramice prezente în perioada secolelor VII-IX în Transilvania. În locuinţa cercetată majoritatea ceramicii este lucrată cu mâna, un singur vas fiind lucrat la roata rapidă. Raportat la această situaţie şi mai ales, avându-se în vedere caracteristicile tehnice ale ceramicii din complexul cercetat, descoperirile de la Pericei se pot plasa în a doua jumătate a sec. VII-prima jumătate a sec. VIII.

Descoperirile medievale timpurii de la Pericei "Keller Tag" vin să completeze imaginea asupra perioadei medievale timpurii pe teritoriul judeţului Sălaj. Pentru perioada dintre a doua jumătate a sec. VI şi ultimul sfert al sec. VII se constată creşterea cantitativă treptată a ceramicii lucrate cu mâna şi la roata înceată, în defavoarea celei la roata rapidă, fără ca aceasta din urmă să dispară (Stanciu, Matei 1994, p. 142). Ceramica lucrată la roată poate fi datată cu precădere în sec. VIII-IX (Stanciu 1994, p. 311), existând tendinţa evidentă în această perioadă de scădere progresivă a cantităţii de ceramică modelată cu mâna, până la dispariţia ei completă, excepţie făcând o singură formă ceramică (tăviţa), care se transmite şi în secolele următoare (Stanciu, Matei 1994, p. 145). Totodată se poate constata că ceramica lucrată la roata rapidă, coexistă cu celelalte categorii ceramice suferind şi aceasta o creştere cantitativă treptată (Stanciu, Matei 1994, p. 145). Raportatându-ne la această situaţie şi mai ales avându-se în vedere caracteristicile tehnice ale ceramicii din complexul cercetat, descoperirile de la Pericei se pot plasa în a doua jumătate a sec. VII-prima jumătate a sec. VIII. [D. Băcueţ-Crişan]

Note

- 1. T. Kemenczei, Die Spätbronzezeit Nordostungarn, B-pest, 1984, pl. XXXVIII/14.

Informații suplimentare online

Raportul 3191 din cronica.cimec.ro
Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro

Generat la: 06.08.2025 16:39